

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző

Lippay Gy.

Cím

Kereskedelmi Bank kupolája

Forrás:

Budapest

Bp.

1913 X/24

(Hely)

(Idő)

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A Kereskedelmi Bank kupolája.

— Budapest barátainak figyelmébe. —

A főváros tegnapi ülésén váratlan meglepetés érte azokat akik ennek a mi fővárosunknak fejlődésével és szépítésével valamennyire is töređnek. Az történt ugyanis ezen a közgyűlésen, hogy egyik kiváló városrendező szakértőnk, Forbáth Imre dr. interpellációt terjesztett elő, amelyben követelte, hogy akadályozzák meg azt a merényletet, amelyet a jóízű ellen elkövetni készülnek a Kereskedelmi bank új palotájának építői. Ugyanis az építési tervek szerint a palota tetejébe egy rengeteg kupolát akarnak emelni, ami a térnek diszkrét és harmonikus hatását teljesen tönkretenné s Forbáth dr. azt kérte, hogy akadályozza meg a főváros ennek a tervnek a kivitelét. Bárczy István dr. polgármester nyomban válaszolt az interpellációra s ebben a válaszában azt közölte a közgyűléssel, hogy már keresztül is vitte a bank építőbizottságánál, hogy a kupolát nem fogják felépíteni.

Mindezeideig a főváros utcái és terei szabad prédája voltak a tehetségtelen építők izléstelen fantáziájának s ezért mondtuk feljebb, hogy meglepetésszámba ment Forbáth akciója és a polgármester felelete. Nem volt ezideig olyan komisz ordináriság, olyan elvetemült barbárság, amit az »építőművészet« terén meg nem engedtek volna s nem volt senki sem, aki vétőt kiáltott volna az utóbbi időben mind sűrűbben megismétlődő művésztelen merényleteknek. Szabad volt itt minden. Szabad volt az

Anker-palota rettenetes borzalmait odaépíteni a főváros legforgalmasabb terére, szabad volt aztán azt a szerencsétlen Deák-teret még jobban megnyomorítani az Ankerrel szemben épült Modern és Breittner-féle monstrummal, szabad volt az Andrássy-ut annyira karakterisztikus és harmonikus épületsoraiba beleépíteni a Párisi Nagy Áruházat — amelynek helyén addig Lechner mesternek egyik gyönyörű alkotása állott, — szóval, idáig szabad volt minden, a művésztelenség s a szellemi szegénység tombolva diadalmaskodhatott, nem volt senki sem, aki felelmele volna szavát ellene.

A legbarbárabb dolgok közé tartozik a pesti kupolaépítési szenvedély. Csak nálunk van az, hogy az építőművész szemé előtt az a cél lebeg, ha már egyik kollégája egy borzalmas sirboltot épített fel kupolának valamelyik házra, mint ez az Anker-palotánál történt, azzal tromfolja le, hogy ő még nagyobbat épít szemben véle s ezzel uralkodik a téren, mindaddig, míg egy harmadik épülő ház az ő kupoláját is le nem főzi. Ez a kupolaláz magyar betegség, külföldön nem ismerik. Pestet a kupolák városának nevezik a külföldön s avval magyarázzák ezt, hogy a török hódoltság maradványa ez a cifrázkodási vágy. Sehol annyi torony és kupola nem hirdeti az építőművészet nagy részének lelki szegénységét, mint ebben a szerencsétlen városban.

Ez a kupola-betegség összefügg a mi általános társadalmi életünkkel. Nálunk a bankhivatalnok grófnak öltözködik és úgy pezsgőzik az éjjeli mulatóhelyen, hogy a tapasztalatlan szemű külföldi legalább is orosz

nábobnak tarthatná; a rövidaru kereskedő felesége, mialatt férje azon-töri a fejét, hogyan preparálja üzleti könyveit az elkerülhetetlen csőd esetére olyanmódon, hogy elkerülje a börtönt, ezer forintos butonnal a fülében ül Gerbaudnál, hogy új Paquin kosztümjét bemutatassa; nálunk, ahol a «fenn az erna» nincsen kas« általános, minden téren uralkodó szociológiai jelenség, nálunk csak természetes, hogy a hitelbe és rosszul, lehetőleg olcsón, spekulációra épült téglá és malter tömegeket kupolákkal ékesítik föl, hogy ha már, mint épület komisz és gyalázatos, de legalább sokat mutasson!...

Mikor ezeket a sorokat írjuk, félmerül emlékezetünkben valami, ami idestova közel esztendeje, hogy történt. Ez a valami egy összejövétel volt, amelyet »Budapest barátai« hívtak össze a Magyar Építőművészek Szövetségének helyiségében, amelyen elhatározták, hogy egyesületet alakítanak a főváros esztétikai éléktelenítése ellen, a szépség, az izlés, a kultúra érdekében, úgy ahogy ez a külföld nagyvárosaiban is megvan. Ott volt azon az összejövételen a főváros és a közélet számos vezetőembere, elhangzott sok lelkes és okos szó s az egyesületből, úgy látszik, nem lett semmi sem, legalább is azóta nem hallottunk felőle.

Pedig szükség van erre az egyesületre. Mert az nem elégít ki bennünket, hogy véletlenül akadt egy bátor ember, aki a főváros közgyűlésén fel mert állani és szembeállani Alpár Ignáccal és a Kereskedelmi Bankkal, ez nem elegendő, mert ez csak egy kis eset a sok izléstelenség tömegében, amivel ezt a mi dédelgetett, szerencsétlen városunkat nap-nap után elárasztják s egy ember nem tehet ellene semmit sem. Kell lennie egy működő szervezetnek, amely szeretettel gyámlik ennek a városnak a fejlődésén s féltékenyen vigyáz minden szépséghibára, amelyet vakmerő sarlatánok naponkint követnek el a jó izlés és művészet rovására.

Tulajdonképpen volna egy fórumunk, amelynek kötelessége volna az építőművészet terén elkövetett hallatlan botrányok ellen tiltakozni. Ez a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, amely magában foglalja a magyar építőművészek egész kontingensét, de hajh, ennek az egyesületnek lelki vezérei éppen azok, akiknek lelkén a legnagyobb bűnök száradnak, akik a legtöbbet romboltak ezen a városban azzal, hogy építettek. A Mérnök- és Építészegylettől ne várjunk semmi jót sem jöjjetek Budapest barátai és csináljatok valamit, még pedig sietve, hamarosan, addig, amíg még lehet valamit segíteni azokon a bűnökön, amelyek most főznek a különböző »nagy« építőművészek irodáiban működő bosszorkánykonyhák.

Lippay Gyula dr.

729.3

"1913"